

Warszawa, 08 października 2025 r.

Zn. spr.: OS.L.0201.5.32.2024

Sz. P.
Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

Dotyczy: pilotażowego procesu ws. LoWFS w ramach poleceń MKiŚ z dn. 26.04.2024 r., zn. spr.: DLŁ-WGL.0335.22.2024 z późn. zm. oraz z dn. 19.08.2024 r., zn. spr.: DLŁ-WGL.0335.22.2024 – weryfikacja terenowa obszarów o potencjalnie wysokiej wartości przyrodniczej (Nadleśnictwa – GRUPA I)

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo Ministerstwa Klimatu i Środowiska z dn. 17.06.2025 r., zn. spr.: DLŁ-WSR.011.3.2025.WA, zobowiązujące Lasy Państwowe do podjęcia działań mających na celu (cyt.) **tymczasowe zabezpieczenie lasów o szczególnym znaczeniu dla społeczeństwa**, poprzez zapewnienie takiej organizacji prac związanych z pozyskaniem drewna **w ramach obowiązujących planów urządzenia lasu, która umożliwi wzmocnienie funkcji pozaprodukcyjnych tych lasów do czasu wypracowania docelowych środków prawnych**, uprzejmie informuję, że po przeprowadzeniu stosownej analizy podtrzymuję stanowisko Lasów Państwowych przedstawione w odpowiedzi przekazanej do Ministerstwa w dn. 13.03.2025 r., zn. spr.: OS.L.0201.5.28.2024 (załącznik nr 1), dotyczącej *propozycji tymczasowych środków wzmacniających funkcje społeczne lasów w nadleśnictwach objętych pilotażem w roku 2024, możliwych do wdrożenia w obecnym porządku prawnym w roku 2025 i 2026 (do czasu wdrożenia docelowych rozwiązań)*.

Z uwagi na trwającą do końca listopada br. weryfikację obszarów potencjalnie cennych przyrodniczo, która jest niezbędna dla określenia możliwości realizacji części odpowiedzi dotyczącej tych obszarów, niniejsze pismo obejmuje odpowiedź w zakresie tymczasowego zabezpieczenia lasów o wiodącej funkcji społecznej (LoWFS), polegającego na wdrożeniu modyfikacji prospołecznych w gospodarce leśnej.

Informuję, że proponowane modyfikacje prospołeczne gospodarki leśnej w ramach tymczasowego zabezpieczenia LoWFS zostały przygotowane przez Lasy Państwowe w oparciu o obowiązujące przepisy prawa oraz regulacje wewnętrzne. Mają one charakter kompleksowy i uwzględniają zarówno aspekty ochrony przyrody, stan zdrowotny lasów, społeczne oczekiwania różnych grup interesariuszy, inwestycje celu publicznego, względy bezpieczeństwa, jak również gospodarcze znaczenie lasów.

Do czasu wprowadzenia w życie stosownych zmian legislacyjnych dotyczących obszarów lasów o wiodącej funkcji społecznej, w trakcie planowania i/lub realizacji działań z zakresu

gospodarki leśnej przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, zastosowanie mają obowiązujące przepisy prawa oraz uregulowania wewnętrzne, w tym w szczególności:

- Ustawa z dn. 28.09.1991 r. o lasach;
- Ustawa z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody;
- Ustawa z dn. 11.08.2021 r. o gatunkach obcych;
- Rozporządzenie MKiŚ z dn. 27.03.2023 r. ws. wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej;
- Rozporządzenie MOŚZNiL z dn. 25.08.1992 r. ws. szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej;
- Zarządzenie nr 58 Dyrektora Generalnego LP z dn. 05.07.2022 r. ws. wprowadzenia „Wytycznych do zagospodarowania lasów o zwiększonej funkcji społecznej na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych” (zn. spr.: ZG.715.1.2022);
- Zarządzenie nr 87 Dyrektora Generalnego LP z dn. 12.07.2024 r. ws. wprowadzenia wytycznych dotyczących ograniczenia stosowania rębni i cięć zupełnych w PGL LP (zn. spr.: ZG.7014.2.2024 r.);
- Zarządzenie nr 11 Dyrektora Generalnego LP z dn. 28.01.2025 r. ws. ustalenia kierunkowych wytycznych w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej w nadleśnictwach puszczańskich (zn. spr.: ZU.6003.8.2024);
- Zasady Hodowli Lasu;
- Instrukcja Ochrony Lasu;
- Instrukcja Urządzania Lasu;
- ustalenia dotyczące m.in.: starolasów, proponowanych nowych rezerwatów przyrody w ramach: tzw. „shadow list”, akcji 100 rezerwatów na 100-lecie Lasów Państwowych, propozycji oraz projektów rezerwatów przyrody procedowanych przez Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska.

Przy formułowaniu propozycji modyfikacji prospołecznych gospodarki leśnej w ramach tymczasowego zabezpieczenia LoWFS kierowano się w szczególności następującymi zasadami:

- 1. Odpowiedzialność prawna** w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa publicznego lub eliminacji bezpośredniego zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi;
- 2. Obowiązki właścicieli lasów**, określone w ustawie o lasach, w tym m.in.:
 - art. 9: *„w celu zapewnienia powszechnej ochrony lasów właściciele lasów są obowiązani do kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych, podnoszenia naturalnej odporności drzewostanów, a w szczególności do: 1) wykonywania zabiegów profilaktycznych i ochronnych zapobiegających powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów; 2) zapobiegania, wykrywania i zwalczania nadmiernie pojawiających się i rozprzestrzeniających się organizmów szkodliwych; 3) ochrony gleby i wód leśnych.”*¹;

¹ **Art. 9.** 1. W celu zapewnienia powszechnej ochrony lasów właściciele lasów są obowiązani do kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych, podnoszenia naturalnej odporności drzewostanów, a w szczególności do:

1) wykonywania zabiegów profilaktycznych i ochronnych zapobiegających powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów;
2) zapobiegania, wykrywania i zwalczania nadmiernie pojawiających się i rozprzestrzeniających się organizmów szkodliwych;
3) ochrony gleby i wód leśnych.

- art. 13: „*właściciele lasów są obowiązani do trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania*”²;
- 3. **Obowiązki wynikające z dokumentów prawa miejscowego**, dotyczące realizacji zadań ochronnych określonych w dokumentach planistycznych dla istniejących form ochrony przyrody (np. PZO/PO);
- 4. **Utrzymanie infrastruktury krytycznej**;
- 5. **Realizacja remontów, napraw i utrzymania drożności istniejących rowów oraz inwestycji w infrastrukturę istniejących dróg i szlaków**, niezbędnych dla przemieszczania się ludności, transportu surowca drzewnego oraz wykonywania przez uprawnione organy Państwa zadań wynikających z ich ustawowych obowiązków.

Należy podkreślić, że **priorytetem przy podejmowaniu decyzji dotyczących postępowania gospodarczego** na obszarach lasów o wiodącej funkcji społecznej pozostają względy przyrodnicze, w szczególności stan zachowania przedmiotów ochrony, zdrowotność drzewostanów oraz dbałość o bezpieczeństwo ludzi i mienia.

W przypadku przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 oraz rezerwatów przyrody nadrzędne znaczenie mają zapisy obowiązujących dokumentów planistycznych (np. PZO, PO), określających działania ochronne przewidziane do realizacji na danym obszarze.

Tymczasowe zabezpieczenie LoWFS – modyfikacje prospołeczne gospodarki leśnej

Działania z zakresu gospodarki leśnej będą realizowane w sposób **wspierający wartości przyrodnicze i społeczne**, z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju i potrzeb lokalnych społeczności.

Lasy Państwowe, mając na uwadze znaczenie lasów o wiodącej funkcji społecznej, deklarują wdrożenie i stosowanie rozwiązań prospołecznych w ramach obowiązujących przepisów prawa i wewnętrznych regulacji.

W ramach tymczasowego zabezpieczenia LoWFS polegającego na wdrożeniu modyfikacji prospołecznych gospodarki leśnej, w szczególności będą realizowane następujące kierunki działań:

1. Użytkowanie lasu

Lasy Państwowe będą prowadzić użytkowanie lasu w sposób sprzyjający utrzymaniu jego trwałości i różnorodności biologicznej, z poszanowaniem potrzeb społecznych. W tym zakresie deklaruje się:

² **Art. 13.** 1. Właściciele lasów są obowiązani do trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, a w szczególności do:

- 1) zachowania w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien i torfowisk;
- 2) ponownego wprowadzania roślinności leśnej (upraw leśnych) w lasach w okresie do 5 lat od usunięcia drzewostanu;
- 3) pielęgnowania i ochrony lasu, w tym również ochrony przeciwpożarowej;
- 4) przebudowy drzewostanu, który nie zapewnia osiągnięcia celów gospodarki leśnej, zawartych w planie urządzenia lasu, uproszczonym planie urządzenia lasu lub decyzji, o której mowa w art. 19 ust. 3;
- 5) racjonalnego użytkowania lasu w sposób trwale zapewniający optymalną realizację wszystkich jego funkcji przez:
 - a) pozyskiwanie drewna w granicach nieprzekraczających możliwości produkcyjnych lasu,
 - b) pozyskiwanie surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu w sposób zapewniający możliwość ich biologicznego odtwarzania, a także ochronę runa leśnego.

- ograniczenie stosowania rębni zupełnych do przypadków uzasadnionych względami ochrony przyrody, wystąpienia klęsk lub szkód w lasach albo po uzyskaniu akceptacji społecznej;
- preferowanie rębni złożonych o długim okresie odnowienia i umiarkowanym poborze drewna, zwłaszcza rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej (IVd) oraz przerębowej (V);
- stosowanie zróżnicowanych sposobów cięć w celu zapewnienia optymalnych warunków dla odnowienia naturalnego i kształtowania drzewostanów wielogatunkowych o zróżnicowanej strukturze przestrzennej i wiekowej;
- niestosowanie (co do zasady) użytkowania rębego oraz mechanicznego przygotowania gleby w pasie drzewostanu (strefie buforowej) o szerokości co najmniej 30 m od linii brzegowej naturalnych cieków i zbiorników wodnych, wokół wrażliwych i cennych ekosystemów leśnych i nieleśnych, w szczególności torfowisk, borów i lasów bagiennych;
- niestosowanie cięć zupełnych oraz rębni gniazdowych w pasie drzewostanu (strefie krajobrazowej) o szerokości 20-30 m wzdłuż uczęszczanych szlaków komunikacyjnych, miejsc intensywnie użytkowanych rekreacyjnie, ośrodków wypoczynkowych, w rejonach zabudowy mieszkaniowej itp., pozostawianym głównie w celach ochrony krajobrazu, ochrony przeciwpożarowej. Realizowane w strefie działania mają na celu przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa osób przebywających w lesie. Realizowane zabiegi z zakresu użytkowania lasu powinny przyczyniać się do poprawy stanu zdrowotnego drzewostanów oraz zróżnicowania budowy lasu;
- ograniczanie pozyskania drewna, w szczególności drewna martwych drzew, na siedliskach bagiennych lub rezygnacja z takich działań przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań gospodarczych, społecznych i przyrodniczych;
- projektowanie szlaków operacyjnych w odległości nie mniejszej niż 10 m od linii brzegowej naturalnych cieków i zbiorników wodnych;
- niewykorzystywanie koryt cieków naturalnych do zrywki drewna, z wyjątkiem miejsc do tego przystosowanych;
- pozostawianie w pasie o szerokości 10 m od linii brzegowej naturalnych cieków i zbiorników wodnych zwalonych pni drzew, podszytów oraz kamieni stanowiących elementy sprzyjające migracji zwierząt oraz dostępu do wody;

2. Odnowienie i pielęgnowanie lasu

Lasy Państwowe będą dążyć do kształtowania trwałych, stabilnych i różnorodnych drzewostanów, pełniących zarówno funkcje przyrodnicze, jak i społeczne. W tym zakresie deklaruje się:

- traktowanie cennych fragmentów drzewostanów, zwłaszcza młodszych, stabilnych kęp drzew gatunków głównych, domieszkowych i biocenotycznych, jako przyszłego pokolenia lasu;
- pozostawianie kępy starych drzew, biocenotycznych drzew, jako elementów krajobrazu oraz ostoi bioróżnorodności, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa,

- maksymalne wykorzystywanie odnowienia naturalnego z udziałem rodzimych gatunków drzew, także w przypadkach niepełnej zgodności z siedliskiem, jako sposobu wzmocnienia lokalnych populacji gatunków i odporności ekosystemów;
- preferowanie metod mało inwazyjnych w przygotowaniu gleby pod odnowienia;
- kształtowanie struktury przestrzennej i pionowej lasu poprzez wyprzedzające wprowadzanie podsadzeń produkcyjnych i pielęgnacyjnych w drzewostanach średnich klas wieku;
- prowadzenie cięć pielęgnacyjnych (trzebieży) w sposób zapewniający utrzymanie właściwego stanu sanitarnego i stabilności drzewostanów oraz zachowanie ich funkcji rekreacyjnych, edukacyjnych i zdrowotnych;
- zachowanie w drzewostanach udziału gatunków wczesnosukcesyjnych, w tym brzozy, osiki i wierzyby w formie domieszek,
- kształtowanie stref przejściowych (brzeg drzewostanu, okrajek) przy głównych drogach publicznych (krajowych i wojewódzkich) oraz szlakach kolejowych w sposób sprzyjający walorom krajobrazowym oraz bezpieczeństwu użytkowników;

3. Realizacja prac leśnych

Lasy Państwowe będą prowadzić prace leśne z zachowaniem zasad bezpieczeństwa, ochrony przyrody oraz poszanowaniem potrzeb społecznych i zasad dobrej praktyki. W tym zakresie deklaruje się:

- planowanie terminów realizacji zabiegów gospodarczych z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody, potrzeb pielęgnowania lasu oraz natężenia ruchu rekreacyjnego;
- stosowanie bezpiecznych technologii i technik pracy przy pozyskaniu i zrywce drewna, ze szczególnym uwzględnieniem technologii ręczno-maszynowych, przy jednoczesnym dopuszczeniu technologii maszynowych tam, gdzie jest to uzasadnione względami technicznymi lub bezpieczeństwa;
- dostosowanie dróg wywozowych, miejsc składowania drewna oraz logistyki transportu do intensywności użytkowania dróg i szlaków przez ludność, tak aby zminimalizować uciążliwość oraz ryzyko dla bezpieczeństwa publicznego.

Lasy Państwowe, realizując powyższe zasady, zobowiązują się do prowadzenia gospodarki leśnej na obszarach LoWFS, w ramach tymczasowego zabezpieczenia tych lasów, w sposób przejrzysty, odpowiedzialny i zgodny z obowiązującym prawem, przy poszanowaniu potrzeb społeczeństwa oraz środowiska przyrodniczego.

Proponowane rozwiązania są ukierunkowane na **wzmacnianie funkcji społecznych lasów, zachowanie ich walorów przyrodniczych oraz zapewnienie ich trwałości dla przyszłych pokoleń.**

Z poważaniem,

**DYREKTOR GENERALNY
LASÓW PAŃSTWOWYCH**

Adam Wasiak

/podpisano elektronicznie/

Załączniki

1. Pismo DGLP z dn. 17.06.2025 r., zn. spr. DLŁ-WSR.011.3.2025.WA